

Voorganger: ds. Bert de Wit

*Schriftlezing: Johannes 6:41-59
Galaten 3:19-20*

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus – thuis en hier in de kerk,

Vroeger werd reclame gemaakt voor brood met de leus: 'Brood, daar zit wat in!' Tegenwoordig wordt er verschillend gedacht over wat er in brood zit. Daar gaan we het nu niet over hebben. Maar het lied dat wij zojuist hebben gezongen zegt ook zoiets: 'Brood, daar zit wat in!' Je moet het er wel in zien, anders zie je het niet. Maar je kunt het ook hóren in ons taalgebruik:

Tranenbrood.
Liefdesbrood.
Wittebroodsweken.
Droog brood eten.
Oorlogsbrood
Stenen voor brood.
Brood op de plank.
Ons dagelijks brood.

Het woord 'brood' zit vol betekenis. Het staat voor alles wat we nodig hebben om te leven. En om sámen te leven. Ons werk zit er ook in gebakken: 'In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten'. Wat dat betreft is het zo gek niet dat Jezus er nog een betekenis aan toevoegt: 'Ik ben het brood dat leven geeft', zegt hij. 'Wanneer iemand dit brood eet zal hij eeuwig leven.'

Voor mensen die regelmatig in de kerk avondmaal vieren klinkt dat vertrouwd. Dan krijg je een stukje brood aangereikt met de woorden: 'Het lichaam van Christus'. Je viert dan samen de maaltijd van de Heer. En dan denk je aan wat hij voor ons gedaan heeft. Hoe hij uit liefde zijn leven heeft gegeven. Liefde die we delen met elkaar als brood en wijn.

Aan het begin van dit hoofdstuk wordt van dat wonder verteld, dat Jezus met vijf broden en twee visjes een menigte van meer dan 5000 mensen te eten gaf. Daarmee liet hij zien wie hij was: hij was zélf het wonder. Hij liet zien dat God liefde is en dat als je die liefde deelt er altijd genoeg van is voor iedereen. 'Ik ben net als dat manna in de woestijn', zei hij, 'dat brood uit de hemel. Daarvan was er altijd genoeg en iedereen kon er van leven. Maar ik ben meer: wie mij eet zal eeuwig leven!'

'Leven gevend brood' – daar zit toch geen kwaad woord in?

Toch roept Jezus met dat brood grote weerstand op. In het stukje dat we hebben gelezen worden de Joden twee keer kwaad. De eerste keer begonnen ze te protesteren omdat Jezus zei dat hij het brood uit de hemel was. De tweede keer begonnen ze heftig met elkaar te discussiëren over hoe Jezus nou kon zeggen dat je zijn lichaam moest eten.

Want dat is wat Jezus de hele tijd zegt:

'Wie mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven...'

'Mijn lichaam is het ware voedsel en mijn bloed de ware drank.'

'Wie mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt, blijft in mij en ik blijf in hem.'

Eerlijk gezegd begrijp ik die weerstand van de Joden wel. Het klinkt alsof Jezus aanzet tot kannibalisme. En al zou je het alleen geestelijk moeten opvatten, dan nog gebruikt Jezus hier wel erg plastische taal. Je kunt het Grieks ook vertalen als 'kauwen op mijn vlees'. Dat klinkt toch minder smakelijk dan 'eten van mijn lichaam'.

Daar komt bij dat het voor Joden uitdrukkelijk verboden was om vlees van mensen te eten en ook om bloed te drinken. Je mocht zelfs geen vlees eten waar nog bloed in zat. Lees Leviticus hoofdstuk 17 maar eens. Het was totaal niet koosjer wat Jezus daar zei.

En dat wist Jezus zelf natuurlijk ook. Hij zat die Joodse leiders dus een beetje te stangen. En dat vonden ze niet leuk. Ze kenden Jezus, als een jongen uit hun dorp. Ze wisten wie zijn vader en moeder was. Wat móesten ze met deze broodprediker?

'Ik ben het brood uit de hemel!' 'Wie mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt vindt het ware leven!' Je zou hem toch een schop onder zijn kont geven? Om te beginnen...

Wij denken misschien dat wij Jezus beter begrijpen dan die Joden, maar als wij hun weerstand niet kunnen meevoelen dan hebben we er nog niets van begrepen.

Het is zwaar brood wat Jezus op tafel zet. Moeilijk te verteren!

Het is prima om bij zijn woorden te denken aan het avondmaal, maar misschien moeten wij dat avondmaal anders gaan zien. Dat hapklare brokje wittebrood. Dat hygiënische slokje wijn uit een plastic bekertje. Het lijkt zo risicoloos om die maaltijd te vieren. Alsof het alleen maar mooi en fijn is – die verbondenheid met elkaar en de liefde die wij mogen delen.

In het Oude Testament staat een verhaal over David, toen hij nog geen koning was (2 Samuël 23). David was met zijn knokploeg voortdurend op de vlucht voor Saul. En ondertussen hielden de Filistijnen delen van het land bezet. Die Filistijnen zaten ook in Betlehem, de stad waar David geboren was.

Op een hete dag had David erge dorst. Hij zei, zonder daarmee iets te bedoelen: 'Als iemand me nou eens water kwam brengen uit de bron van Betlehem...'. Waarop drie van Davids mannen met gevaar voor eigen leven naar Betlehem gingen om daar een kruik water te putten. Gewoon, voor de aardigheid, om te laten zien wat ze voor hem over hadden.

Maar toen ze met dat water bij David kwamen, weigerde hij te drinken. Hij zei: 'God verhoede dat ik van dit water zou drinken, want het zou zijn alsof ik het bloed zou drinken van deze mannen'.

David zag de loyaliteit van zijn mannen, hoe ze hun leven voor hem op het spel zetten. Daar had hij ongetwijfeld waardering voor. Maar hij wilde niet profiteren van hun bereidheid om hun leven te geven. Profiteren van hun dood? Alsof hij hun bloed zou drinken!

Dit verhaal hebben wij, denk ik, nodig om te kunnen begrijpen wat Jezus bedoelt. Hij bedoelt niet dat wij letterlijk zijn bloed moeten drinken en zijn vlees moeten eten. Maar hij bedoelt het ook niet alleen maar geestelijk. Jezus heeft het wel degelijk over zijn lichaam en zijn bloed. Zijn lichaam dat gekruisigd zal worden, zijn bloed dat zal vloeien. Als wij brood en wijn delen gedenken wij zijn dood.

En zoals David weigerde om het water uit Betlehem te drinken omdat hij niet wilde profiteren van de bereidheid van zijn mannen om hun leven te geven, zo profiteren wij juist wél van de bereidheid van Jezus om zijn leven te geven door de wijn te drinken als het bloed van Christus en het brood te eten als zijn lichaam.

Wij zijn een stelletje profiteurs als wij de maaltijd van de Heer vieren! En ook als wij die maaltijd niet vieren, zoals vandaag, maar in hem willen geloven – dan profiteren wij van zijn dood. Wij leven op zijn kosten.

Jezus heeft er voor gekozen om consequent te leven vanuit liefde. Hij wilde in zijn leven laten zien dat God liefde is. Hij wist van tevoren dat hij op weerstand zou stuiten. Want op zo iemand die zo overstelpend goed is, zit de wereld niet te wachten. Die herinnert ons teveel aan ons tekort schieten. Zo iemand brengt onze duistere kanten aan het licht. En dan trekken wij ons liever dieper terug in onze duisternis. Dan doven wij het licht. Dan wordt het donker in de wereld, zoals op Golgota.

Maar zo hóeft het niet te gaan. De wereld is niet tot ondergang gedoemd.

Je zou dat gaan denken als je van alle rampspoed hoort – van Afghanistan tot Haïti, van pandemie tot klimaatcrisis – maar toch schijnt er licht in onze duisternis. En al lijkt die duisternis

soms alomvattend – het licht is altijd sterker. Al is het maar een vonkje licht – de duisternis moet er voor wijken.

Waarom zouden wij daar níet van profiteren? Waarom zouden wij niet aanvaarden dat Jezus dat vonkje licht wilde zijn, dat hij zijn leven wilde geven?

Ja, het is pijnlijk om dat te aanvaarden. Het is niet leuk om te erkennen dat wij profiteurs zijn. En dat wij van deze wereld het kennelijk nodig hebben, dat God zelf komt om ons te laten zien hoe het óók kan.

Wij kunnen niet zijn lichaam eten en zijn bloed drinken, zonder te erkennen wij dat wij mensen zijn met verantwoordelijkheid voor elkaar en dus ook voor de toestand in de wereld.

Wij moeten erkennen dat wij het zonder Hem niet redden, dat wij profiteren van zijn liefde.

Maar het wonder is, dat Híj niet anders wil. Dit is wie Jezus voor ons wil zijn en wie wij zijn voor Hem. Zo blijft Hij in mij en blijf ik in Hem.

'Zo vriendelijk en veilig als het licht.'

Amen.